

РЕЦЕНЗІЯ

на дисертацію БУЛДАКОВОЇ Каріни Едуардівни
за темою: **«Судовий контроль в кримінальному провадженні у
справах щодо неповнолітніх»**, подану на здобуття наукового ступеня
доктора філософії за спеціальністю 081 «Право»

Кримінальним процесуальним кодексом України на виконання вимог Конституції України щодо охорони дитинства (ст. 51) та рівності дітей у своїх правах (ст. 52), передбачено право неповнолітніх осіб під час кримінального провадження користуватись додатковими гарантіями (ст. 10 КПК України). З огляду на існуючі Конституційні положення та міжнародні правові стандарти щодо захисту прав, свобод та інтересів людини, і особливо дітей, залишаються актуальними питання щодо необхідності досліджень та впровадження в кримінальне процесуальне законодавство прогресивних положень особливостей здійснення кримінального провадження у справах неповнолітніх, з урахуванням їх вікових, фізико-психологічних, соціальних та інших чинників, як то: низький рівень соціально-економічного забезпечення населення, криза сімейних та моральних цінностей суспільства, відкритий доступ до комп'ютерних мереж, що значно впливають на поведінку та формування світогляду неповнолітньої особи.

Переважає більшість з прийняття в кримінальному провадженні рішень щодо неповнолітніх осіб, охоплюється судовим контролем, який призначений захистити права, свободи та інтереси дитини враховуючи всі особливості такої категорії учасників кримінального провадження. Вказане свідчить про актуальність теми проведеного дослідження та здобуті у ньому наукові результати, які представлені для сьогоденного обговорення.

Вивчення представлених Катериною БУЛДАКОВОЮ матеріалів дисертації дають підстави стверджувати, що нею проведено ґрунтовне монографічне дослідження, яке є однаково актуальним як для розвитку теорії кримінального процесу, так і в практичному вимірі зі сформульованими змістовними висновками та пропозиціями, що виносяться на захист. Дисертація виконана з актуальної проблеми судового контролю в цілому, і

особлива її наукова значимість полягає у тому, що предметом дослідження обрано судовий контроль у кримінальних провадженнях в справах неповнолітніх осіб, що останнім часом привертає до себе увагу вчених різних галузей права.

Авторка дослідила становлення та розвиток судового контролю в таких справах, особливості його застосування при проведенні процесуальних дій, прийнятті процесуальних рішень, його роль та значення, функціональне призначення, ознаки тощо у вітчизняному кримінальному процесуальному законодавстві, думки вчених, та практиків, міжнародні правові стандарти з прав дитини, вітчизняні і зарубіжні правові положення щодо судового контролю у справах неповнолітніх.

Питання охоплені предметом дослідження, мають непересічне значення як для науковців при розробці відповідних положень та методичних матеріалів щодо здійснення судового контролю у справах неповнолітніх, так і для органів досудового розслідування, прокурорів, суддів та представників ювенальних органів, які також у випадках передбачених законом приймають участь у справах неповнолітніх.

Вищезазначене повною мірою підтверджує важливе значення дослідженого напрямку як в науковому плані, так і для практики.

Методологія дослідження ґрунтується на використанні апробованої системи методів та методик. Постановка завдань, визначення об'єкту, предмету та мети наукового пошуку цілком відповідає загальним вимогам. Авторка вміло провела порівняльні дослідження, обґрунтовано наводить у своїй праці історичні посилання та пропонує в контексті аргументації висновки, підготовлені за результатами проведеного наукового аналізу.

Теоретичну основу дисертації становлять праці вчених у галузі загальної теорії держави та права, кримінального процесу, криміналістики, кримінального, цивільного та міжнародного права і наведені висновки ґрунтуються на основі результатів ряду галузей знань.

Емпірична баз дослідження містить результати аналізу судово-

слідчої практики, дані узагальнень судових рішень, які містяться в Єдиному державному реєстрі судових рішень, дані офіційної статистичної звітності Офісу Генеральної прокуратури та МВС України за 2019–2022 рр., зведені результати опитувань по Дніпропетровській, Вінницькій, Черкаській, Запорізькій, Київській, Львівській, Одеській, Миколаївській області, та м. Київ - 288 респондентів (слідчих, дізнавачів, слідчих суддів, прокурорів, суддів, працівників служб у справах дітей) за темою дисертаційного дослідження.

В дисертації комплексно опрацьовано широке коло важливих для розвитку сучасної науки положень, зроблено ряд теоретичних узагальнень та визначень, запропоновано нові підходи та авторське бачення шляхів подальшого удосконалення судового контролю в кримінальних провадженнях у справах неповнолітніх осіб.

До вагомих здобутків дисертанта, насамперед, слід віднести:

- визначення поняття, ознак та функціонального призначення судового контролю у справах неповнолітніх;
- з'ясування його ролі та місця в системі загальної правової доктрини захисту прав свобод та інтересів неповнолітніх осіб;
- дослідження ролі та місця судового контролю при проведенні окремих слідчих (розшукових) дій та прийнятті рішення про повідомлення про підозру в кримінальних провадженнях щодо неповнолітніх;
- визначення ролі та місця судового контролю у справах неповнолітніх з питань застосування окремих заходів забезпечення кримінального провадження, запобіжних заходів та їх оскарження, і прийняті рішень щодо завершення кримінального провадження;
- окреслення правових аспектів щодо застосування суддями міжнародних правових стандартів зі здійснення судового контролю у кримінальних провадженнях щодо неповнолітніх;
- визначення напрямків з покращення забезпечення ефективності судового контролю у кримінальних провадженнях щодо неповнолітніх.

Дотримання академічної доброчесності. Дисертаційне дослідження Булдакової Каріни Едуардівни «Судовий контроль в кримінальному провадженні у справах щодо неповнолітніх» включає результати власних досліджень здобувачки. Використання ідей, результатів і текстів інших авторів мають посилання на відповідне джерело, що свідчить про відсутність порушення академічної доброчесності.

Основні положення, висновки, рекомендації в повній мірі доведено дисертанткою до широкої громадськості в опублікованих наукових працях. Результати проведеного дослідження вже частково знайшли своє втілення в практичній діяльності правоохоронних та судових органів, що засвідчується відповідними актами про їх впровадження, а також можуть бути використані в науковій роботі, зрозуміло, в навчальному процесі юридичних навчальних закладів, а також в подальших наукових дослідженнях.

Зроблені авторкою наукові висновки є достовірними, аргументованими та належним чином обґрунтованими. Крім розглянутих вище, в роботі містяться й інші положення, висновки, рекомендації, які в сукупності і забезпечують цілісність проведеного дослідження, результати якого апробовано на науково-практичних конференціях та в повній мірі відображено у авторських публікаціях. Основні положення і результати дисертації відображено у семи наукових публікаціях за темою дисертації, з яких три – у наукових журналах та збірниках наукових праць, визначених МОН України, як фахові видання з юридичних наук, та одна – у періодичних виданнях іншої держави.

Разом із тим, констатуємо наявність усіх необхідних для такого рівня наукової роботи моментів, слід відзначити, що вона містить деякі дискусійні, спірні або ж такі, що потребують додаткових уточнень положення.

1. Анотація дисертаційної роботи структурно та змістовно не повною мірою кореспондується з положеннями змісту самої роботи і потребує певного свого доопрацювання, під час якого дисертанту особливу увагу необхідно приділити положенням, що виносяться на захист.

2. Захисник, як учасник сторони захисту наділений повноваженнями зі здійснення доказової діяльності в кримінальному провадженні в порядку визначеному КПК України. Крім цього, Законом України «Про адвокатуру та адвокатську діяльність» він серед інших прав, наділений правом збирати відомості про факти, що можуть бути використані як докази, в установленому законом порядку. А тому, пропозиція авторки щодо необхідності видалення з ч. 1 ст. 229 КПК України, права захисника на проведення попереднього допиту особи перед впізнанням та складати про це протокол, вимагає свого додаткового обґрунтування.

3. Пропозиція про необхідність охоплення судовим контролем рішення з проведення особистого обшуку неповнолітньої особи, коли така особа перебуває в житлі, чи іншому володінні де проводиться обшук та внесення відповідних змін, доповнень до ст.ст. 236, 236 КПК України за якими передбачається отримання дозволу слідчого судді про проведення особистого обшуку неповнолітнього у цьому житлі чи іншому володінні особи, також вимагає свого додаткового пояснення.

4. У підрозділі 2.2. своєї роботи дисертант наголошує на необхідності передбачити окрему норму щодо порядку повідомлення про підозру неповнолітній особі та вбачає необхідність передбачити в КПК України вимогу щоб таке повідомлення відбувалося за обов'язкової участі захисника. Яка у цьому доцільність, якщо відповідно до ст. 52 КПК України однією з підстав обов'язкової участі захисника у кримінальному провадженні є недосягнення особи, яка підозрюється або обвинувачується у вчиненні кримінального правопорушення – 18 річного віку.

Безумовно, перераховані зауваження мають дискусійний характер і, складають підґрунтя до подальшої наукової дискусії під час захисту дисертанткою свого дослідження, і дадуть можливість проявити її свій науковий потенціал та уміння вести наукову дискусію.

Таким чином, незважаючи на висловлені вище застереження і побажання, та враховуючи викладені вище позитивні характеристики

дисертації є підстави зробити висновок, що дисертація Булдакової Каріни Едуардівни «Судовий контроль в кримінальному провадженні у справах щодо неповнолітніх» написана на достатньому науковому і методологічному рівнях, з широким використанням загальної та спеціальної літератури, та має наукову цінність й практичну значимість.

Загальний висновок: дисертація Булдакової Каріни Едуардівни «Судовий контроль в кримінальному провадженні у справах щодо неповнолітніх», на здобуття ступеня доктора філософії з галузі знань 08 «Право» за спеціальністю 081 «Право» відповідає спеціальності 081 – Право та вимогам Порядку підготовки здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії та доктора наук у закладах вищої освіти (наукових установах), затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 23 березня 2016 року (зі змінами і доповненнями, внесеними постановою Кабінету Міністрів України від 03 квітня 2019 року № 283), Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 12 січня 2022 року № 44 (зі змінами, внесеними постановою Кабінету Міністрів України від 21 березня 2022 № 341), а її автор – Булдакова Каріна Едуардівна – заслуговує на присудження ступеня доктора філософії за спеціальністю 081 «Право».

Рецензію підготувала:

**Доцент кафедри криміналістики
та домедичної підготовки
Дніпропетровського державного університету
внутрішніх справ
кандидат юридичних наук, доцент**

Наталя ПАВЛОВА

Підпис засвідчую:

**Ректор
Дніпропетровського державного
університету внутрішніх справ**

Олександр МОРГУНОВ

